

*Scientific Bulletin of Chełm*

*Section of Pedagogy*

*No. 1/2024*

**EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA – REALIZACJA ZADAŃ  
PRZEZ SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY  
IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W ŚWIDNIKU**

**ELŻBIETA KRUPA**

*Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Świdniku, (Poland)*

*e-mail: elzbieta.krupa@sosw.eu*

## **SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY W ŚWIDNIKU – SŁÓW KILKA O DZIAŁALNOŚCI**

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im Henryka Sienkiewicza od 33 lat kształci dzieci i młodzież z różnymi rodzajami niepełnosprawności intelektualnej, w tym z autyzmem. W ramach ośrodka funkcjonują: przedszkole, ośmioklasowa szkoła podstawowa, szkoła przysposabiająca do pracy, zespoły rewalidacyjno-wychowawcze, a także prowadzone jest wczesne wspomaganie rozwoju. Główne zadanie pracy dydaktyczno-wychowawczo-rewalidacyjnej polega na takim oddziaływaniu na ucznia, aby jak najpełniej przygotować go do samodzielnego życia na miarę jego możliwości psychofizycznych. Dlatego praca pedagogiczna skupia się na wszechstronnym oddziaływaniu na dziecko, poczynając od zajęć edukacyjnych poprzez zajęcia rewalidacyjne, terapeutyczne, wychowawcze oraz realizację projektów, programów i innowacji pedagogicznych.

Zatrudnieni w ośrodku nauczyciele i specjaliści to osoby wysoko wykwalifikowane, które stale się doksztalcają i systematycznie poszukują nowych metod oraz form pracy. Kończą liczne studia podyplomowe, kursy, uczestniczą w warsztatach i konferencjach, co wpływa na uzyskiwanie optymalnych efektów edukacyjnych i terapeutycznych w pracy dydaktyczno-wychowawczo-rewalidacyjnej. Dobór odpowiednich technik i strategii nauczania pozwala wspierać samodzielność i zaradność uczniów w życiu codziennym, wpływając na podejmowanie przez absolwentów dalszego kształcenia także w ogólnodostępnych szkołach ponadpodstawowych. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Świdniku jest placówką rozpoznawaną jako miejsce z wysoko specjalistyczną ofertą edukacyjną, również dla uczniów, którzy nieraz doświadczają porażki i trudności w systemie ogólnodostępnym. Zbudowaliśmy wokół ośrodka obraz placówki otwartej na specjalne potrzeby, pomocnej i skutecznej.

Ośrodek jest bardzo dobrze wyposażony, jednak zmieniające się potrzeby uczniów wymagają stałego dbania o doposażenie i rozwój bazy lokalowej. Drugiego września 2024 roku zakończono rozbudowę ośrodka. Nowe pomieszczenia zostały uniwersalnie zaprojektowane i spersonalizowane na potrzeby młodszych dzieci (wczesne wspomaganie rozwoju, przedszkole i klasy I–III szkoły podstawowej). Wybudowano też nowoczesną salę

gimnastyczną. To jednak nie koniec budowy placówki „dostępnej dla wszystkich” – obecnie trwają prace projektowe nad dostosowaniem budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, w tym dobudową windy.

### **SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY W ŚWIDNIKU – DOBRE PRAKTYKI W ZAKRESIE INKLUZJI SPOŁECZNEJ**

Na przestrzeni trzech dekad działalności placówki, oprócz statutowych zadań edukacyjno-wychowawczych, podejmowano szereg inicjatyw mających na celu uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób (uczniów) z niepełnosprawnościami. Organizowano konferencje naukowo-szkoleniowe, przekazywano aktualną wiedzę oraz dzielono się doświadczeniem zawodowym z nauczycielami ogólnodostępnych placówek oświatowych, a także świadczone wsparcie i pomoc rodzicom uczniów ze szkół ogólnodostępnych. W latach 2012–2024 zorganizowano dwanaście konferencji naukowo-szkoleniowych dla pracowników ogólnodostępnych i specjalnych placówek edukacyjnych z regionu województwa lubelskiego.

Ostatnio zwiększyła się liczba uczniów z niepełnosprawnością w szkołach powiatu świdnickiego, ościennych gminach i w samym Świdniku. W efekcie wzrosło zainteresowanie ofertą edukacyjną i terapeutyczną ośrodka. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Świdniku na wysokim poziomie spełnia „specjalne” standardy edukacyjne, opisane w publikacji Ośrodka Rozwoju Edukacji: „Wszystkie środowiska zainteresowane wspomaganiem rozwoju, kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami coraz aktywniej angażują się w proces wdrażania międzynarodowych zaleceń w dziedzinie praw człowieka, korzystając ze standardów przyjętych w Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF), wydanej przez Światową Organizację Zdrowia w 2001 r., oraz Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia, w wersji dla Dzieci i Młodzieży (ICF-CY–International Classification of Functioning, Disability and Health: Children & Youth Version) z 2007 r.,

uznanej przez ONZ za jedną z klasyfikacji społecznych i włączonej do Standardowych zasad wyrównywania szans osób niepełnosprawnych”<sup>1</sup>.

W okresie od lipca 2021 r. do 30 września 2023 r. ośrodek brał udział w pilotażu Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą (SCWEW), który polegał na sformalizowanym i systematycznym wsparciu udzielanym szkołom ogólnodostępnym zgodnie z Modelem Edukacji Włączającej opracowanym przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Świdniku posiadał już wcześniej bogate doświadczenie w zakresie inkluzji społecznej. Od 2014 r. ośrodek realizuje działania budujące świadomość społeczną na temat zaburzeń ze spektrum autyzmu, organizując koncerty, spotkania i happeningi w ramach akcji „Świdnik dla Autyzmu”. W latach 2016–2019 organizowano wsparcie dla uczniów szkół ogólnokształcących: terapię biofeedback, trening uwagi słuchowej Tomatisa, TUS oraz terapię ręki. Od 2017 r. ośrodek pełni funkcję Wielospecjalistycznego Ośrodka Koordynująco-Rehabilitacyjno-Opiekuńczego (WOKRO), realizując program „Za Życiem”. Od 2019 roku w SOSW w Świdniku prowadzone są projekty obejmujące wsparcie absolwentów „Rehabilitacja 25 plus”, czy prowadzenie Ośrodka Wsparcia i Testów (OWiT) finansowane przez PFRON. Realizacja trzech projektów finansowanych przez Unię Europejską w ramach akredytacji Erasmus (*Awatar SEN*, *VR SEN*) przyczynia się do integracji uczniów ze środowiskiem lokalnym oraz różnych instytucji w Świdniku, województwie i za granicą. Dobre praktyki ośrodka w zakresie inkluzji przedstawiono 4 lutego 2021 r. podczas e-konferencji organizowanej przez Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Lubelskie Kuratorium Oświaty w Lublinie.

### **DLACZEGO SCWEW W SOSW W ŚWIDNIKU?**

Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą (SCWEW) w SOSW w Świdniku działało na podstawie umowy nr 13/2021 o powierzeniu grantu na realizację przedsięwzięcia grantowego: „Pilotażowe wdrażanie modelu Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą”, realizowanego w ramach II Osi priorytetowej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

---

<sup>1</sup> L. Zaremba- Specjalne potrzeby rozwojowe i edukacyjne dzieci i młodzieży, ORE 2024.

W Polsce w ramach pilotażu utworzono 23 SCWEW-y. Przystąpienie ośrodka do konkursu grantowego na pilotaż SCWEW było odpowiedzią na potrzeby nauczycieli, uczniów, rodziców oraz środowiska lokalnego. Od wielu lat pełniliśmy funkcję doradczą, a udział w pilotażu przypieczętował te działania. Ośrodek cały czas buduje wokół siebie „klimat inkluzji”, działający z korzyścią dla każdej ze stron. Dużym wsparciem jest dla nas organ prowadzący, który stawia sobie za nadrzędny cel szeroko rozumianą pomoc rodzicom, w tym rodzicom dzieci z niepełnosprawnościami. Pilotaż SCWEW był ważnym komponentem polityki oświatowej Powiatu Świdnickiego oprócz programów: „Za Życiem”, „Rehabilitacja 25 plus”, „Opieka wytchnieniowa”, samorząd wspiera działanie organizacji pozarządowych, w tym „Stowarzyszenie Przyjaciół Ośrodka” działającego w SOSW w Świdniku.

Pilotażowe wdrożenie SCWEW było prowadzone od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2023 roku. Działanie SCWEW opierały się na „Modelu Edukacji Włączającej”, który został opracowany przez ekspertów ORE. Zaproponowane działania w SCWEW w Świdniku opierały się na modelu, potrzebach szkół na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz doświadczeniu pracowników ośrodka przy wsparciu pracowników naukowych lubelskich uczelni wyższych i ośrodków doskonalenia nauczycieli. W ramach SCWEW prowadzono: lekcje otwarte, konsultacje eksperckie, superwizje edukacyjne, konsultacje dla rodziców i uczniów, grupy wsparcia dla nauczycieli współprowadzących, szkolenia dla kadry zarządzającej, pracowników szkół, rodziców i środowiska lokalnego, warsztaty międzypokoleniowe, konferencje naukowo-szkoleniowe oraz wypożyczalnie sprzętu specjalistycznego.

Oprócz działalności SCWEW, w SOSW w Świdniku utworzono Ośrodek Wsparcia i Testów, finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). OWiT wspiera osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności w wyborze właściwych technologii wspierających i asystujących, prowadzi szkolenia i doradztwo techniczne oraz wypożycza sprzęt<sup>2</sup>. Wszystkie działania w pilotażu SCWEW, kierowane

---

<sup>2</sup> <https://owit.sosw.eu/>

są do ośmiu wybranych placówek oświatowych z powiatów świdnickiego, lubelskiego i łęczyńskiego.

Ważnym zadaniem, które zaplanowaliśmy, było dotarcie do osób starszych, w tym babć i dziadków dzieci ze specjalnymi potrzebami. Tego rodzaju bariery często utrudniają pełne zrozumienie potrzeb wnuków, co wynika z nieznamomości aspektów niepełnosprawności oraz zbyt wysokich oczekiwań wobec dzieci.

Konieczne jest przygotowanie dziecka i jego otoczenia do funkcjonowania w społeczeństwie włączającym, a także prowadzenie działań skierowanych do pełnosprawnych uczniów, aby przybliżyć im potrzeby osób z różnorodnymi trudnościami. Zmiana takiego nastawienia powinna prowadzić do pełniejszej akceptacji.

Realizowany pilotaż SCWEW pozwolił sprawdzić, czy „Model Edukacji Włączającej” opracowany przez ekspertów ORE może być pomocny w codziennej działalności edukacyjno-wychowawczej szkół ogólnodostępnych.